

Előfizetési feltételek:

Évre	16 frt — kr.
Félévre	8 " — " —
Negyedévre	4 " — " —
Havonként	1 " 50 "

Megjelenik minden nap, innep utáni napokat kivéve.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Mostorutca a L. Bányai ház alatt.

MAGYAR POLGÁR.

POLITIKAI NAPILAP.

Hirdetési díjak.

Ötször hasábozott sor ára 6 kr Bélyegj minden hirdetésnél 30 kr. Nagyobb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadó-hivatal.

Fiók kiadó hivatalok:

Tördén: Retzer és Herndl. Deesen: Krémer Sámuel. Enyeden: Vokál János. Szamosújvárt: Gausz testvérek. Kolozsvárt: Stein J. és Demjén L. M. Várhelyt: Wittich Józsefnél.

A „Magyar Polgár“ előfizetési feltételei.

Egész évre	16 frt.
Félévre	8 frt — kr.
Negyedévre	4 frt — kr.
Egy óra	1 frt 50 kr.

Hirdetéseket a legutányosb áron elfogad A M. Polgár kiadóhivatala.

KOLOZSVÁR, JULIUS 10.

A megyei állandó választmány. *)

A fontosabb önkormányzati ügyek közgyűlési tárgyalásának előkészítése céljából a megye bizottsága az 1870. XLII. t. cz. értelmében állandó választmányt alkot.

Ezen állandó választmány áll a bizottság által saját tagjai közül minden kijelölés nélkül három évre választott huszonegy tagból. Elnöke a megye alispánja, szavazási jog nélküli jegyzője a megyei főjegyző, illetőleg akadályoztatása esetén a jegyzői kar egyik tagja.

2. §.

Alelnökeit, és pedig számszeriat ööt, kik egyszersmind a választmányi szakosztályoknak (5. §.) elnökei, az állandó választmány saját kebeléből, a szavazatok viszonylagos többségével választja meg. Az alispán akadályoztatása esetében az alelnökök felváltva teljesítik a választmány ülésein az elnöki teendőket.

3. §.

A megye tényleges szolgálatban álló tisztviselői nem lehetnek tagjai az állandó választmánynak. A központi tisztviselők kötelesek azonban a választmánynak vagy szakosztályainak felhívására az egyes üléseken megjelenni, s a teendő kérdések iránt felvilágosítással szolgálni. A külsztisztviselők irásban tartoznak benyújtani a választmány vagy szakosztályai által kívánt felvilágosításokat.

4. §.

Az állandó választmány elhalálozott, kilepelt vagy kiléptettek tekintendők (18. §.) tagjainak helyébe a legközelebbi bizottsági közgyűlés új tagokat választ. Ezen időközben választott tagok megbízatása azonban egyide-

*) Az 1870. XLII. t. czikk a megyei önkormányzat tulajdonképeni gyakorlását egy igen nagy fontosságu új testület, az állandó választmány kezébe tette le. Ezen állandó választmány szervezete, beosztása és munkakörének megállapítása kétségkívül a legnagyobb befolyást gyakorolandja az új megyei kormányzat üdvös vagy káros fejlődésére. E szempontból tartottuk főleg szükségesnek közölni figyelembevétel, illetőleg észmezsere felkelése végett a megyei állandó választmány azon tervezetét, melyet az idézett törvény 91-ik §-a értelmében Belső Szolnokmegye által kiküldött bizottmány egyik szakosztályának megbízásából a szakosztály jegyzője, Molnár Antal kidolgozott, s mely a szakosztály által el is fogadtatott. Szerk.

jüleg jár le az állandó választmány három éves megbízatási szakával.

5. §.

Az önkormányzat jelentékenyebb ágainak tekintetbe vételével feloszlik az állandó választmány öt, névszerint szervezési, közmunkaügyi, pénzügyi, községügyi, és katonai szakosztályra. E felosztást az állandó választmány azonnal a megválasztatása utáni első ülésén eszközözi.

A szervezési és katonai szakosztály három-három, a többi egynként öt választmányi tagból alakul össze. Minden szakosztály állandó jegyzőkönyvet vezetett egyik tagja által.

6. §.

A szervezési szakosztály hatáskörébe tartozik:

a) szabályrendeleti tervezetek készítése mindazon belügyekre vonatkozólag, melyeknek szabályrendeletek (statutumok) általi elintézése a megyét önkormányzati jogánál fogva megilleti;

b) javaslattétel a közigazgatási és országos képviselöi választókerületek megalkotása, illetőleg a létezőknek czélszerűbb kikerekítése, ugyszintén

c) a változó viszonyok és mutatkozó szükséghez képest új hivatalok és állomások felállítása, vagy a régieknek megszüntetése iránt.

7. §.

A közmunkaügyi szakosztály hatásköre kiterjed a megye területén létező közmunkák minden ágára. A szakosztály ehez képest:

a) véleményt ad a megyei középítkezésekre (középületek, utmunka, vízi építkezés, stb.) vonatkozó kormányintézkedések, tisztviselői előterjesztések s egyesektől eredő e nembeli indítványok iránt, a mennyiben tudniillik mindezek a bizottsági közgyűlés, illetőleg az alispán által az állandó választmány elé terjesztettek;

b) önálló indítványokat tesz mindazon középítkezések iránt, melyeknek a megyében létesítését szükségesnek véli;

c) felügyel a megye közlekedési eszközeinek s középületének állapotára, s végül

d) ellenőrzi a már meghatározott és munkába vett középítkezések haladását.

(Folytatjuk.)

Táviratok a külföldről.

Bécs, jul. 8. A bir. tanács mai ülésében minden pártbeli tagok jelen valának; mindamellett a ház, névszerint a jobboldal, igen gyéren volt látogatva. 12 1/2 órakor constatálta az elnök, hogy a ház nem határozatképes, és a közelebbi ülést az ügyrend értelmében hétfőre tűzte ki. (Mintegy 93 tag volt jelen.)

Florenz, jul. 8. Az olasz lapok jelentik: A török páncélos hajóhad Mahomed bey parancsnoksága alatt Tunisba ment el, hogy a sultán nevében az ottani kormányzóságot átvegye.

Róma, jul. 8. Antonelli bírnok az európai kabinetekhez óvási jegyzéket intézett, az olasz fő-

Az 1787—88-ki években XVI-ik Lajos gyengeségét még Brienne miniszterének tehetetlensége növelte: a gyakori száműzések, melyek senkit sem ijesztenek meg; a vélt ellenségnek átengedett győzelme; egy boljongó parliament, mely csakhamar visszaállítatik, egyetemes gyűlés összehívása és feloszlata; végre kimondatik a nagy szó: az ország rendei, midőn még az elnapolható volt: ezek biztos jelei egy magát feladni kész hatalomnak, s mindezt csakhamar követik a visszavonhatlan lépések, midőn a gyengeség már a kényszerrel fog küzdeni.

A veszélyt még növelte az, hogy ekkor jöttek létre az Egyesült Államok Amerikában; Franciaország játszott a főszerepet e szabad nemzet születésénél, és jobbjával tartotta a bölesöt. Az Oceanból emelkedett ki ez új nép; és a legtűrelmetlenebbek, mint La Fayette tábornok, Terjesztien kezdték ama hallatlan újágot, hogy Franciaország is kiemelkedhetik már a szolgaság oceanjából. XVI-ik Lajos volt az első ki jobbját nyújtá Amerikának, mert nem tudták még akkor, mennyire ragadós a szabadság. E ragyogó században nem ismerték ama nagy igazságot, melyet mi azóta oly jól megtanultunk, hogy az elnyomásból született kormányformának az elnyomás által kell élnie, vagy az igazság által elvesznie.

* * *

Megakadályozhatta-e XVI-ik Lajos a szabadság létrejöttét?

A kormányférfiak, kik annyi móddal rendelkeznek a szabadság megőlésére, míg semmit sem találtak fel mi által annak születését vagy kiterését ott, hol még soha sem mutatkozott, megakadályozhatnák; e feladat még nincs megfejtve.

A francziák túrelme oly tartós volt, hogy XVI-

városnak Rómába áthelyezése ellen. — Az olasz külügyminiszter értesíté a küldvarokról lévő olasz képviselőket, hogy az olasz kormány székhelye véglegesen Rómába helyeztetett át.

Gazdasági rövid jegyzetek Swájczban.

Két hegyi iskolát is megnéztünk, több sajt készítő helyet (sehnütte) és szesz főzdét. Az iskola két emeletes kemény kőépület; földszint postaepeidura, s a leányok dolgozószobája, hol a tanítónő az elméleti tanításon kívül varrni, kötni, s több ily női munkákra tanítja őket; első emeleten a leányok tanterme, tanító lakása, második emeleten a fiúk tanterme, egy kis gyűjteménytár, s kamrák. A tanterem tágas, világos, csinos padok, fogaakkal ellátva; a padokkal szemben a tanító katedra, mellette álványon nagy fekete tábla krétatartóval számoló golyók; a falon kis táblák föllagatva, melyekre a hasznos és ártalmas állatok élethűen színesképe van festve, mindenik alá oda írva a neve, hol és mivel él, hasznos-e vagy ártalmas? kimélni kell-e vagy vagy pusztítani?

Továbbá a szentörténetekhez szükséges Palestina térkéje, Svájczé, s az illető Cantoné melyben az iskola van, lepedő nagyságban. Egyik szögletben egy asztalon egy láb átmérőjű földgömb, egyházi és világi énekes könyvek, négy hangra kötözve; az ablakmélyedésben fölakasztva hév és légszűrmérő. Az iskolaépület mellett tornater, virágos kert, melyet a gyermekek művelnek. — (Vajjon mikor lesz Erdélyben is ilyen?)

A hegyi szeszfőzdékben cseresznye, és a már egyszer bornak kisajtolt alma és körte malatából meglehető jó szesz főznek, s az így kétszeresen kihasznált gyümölcs még izletes koszt a tehének számára.

Másik kirándulás Bassersdorfban (zürichi canton) voltunk, egy méhészet és erdőiskola megnézése végett. A méhészet tulajdonosa Jakob Morf a párisi világkiállításon érmét és jutalmat nyert méz és viaszával. Törpe szalmakasai mellett az újabb Dzierzon féle kasok is szép számmal vannak, részint ablaka alatt, részint az erdő szélén föllállítva. Kisér letkép csak egy féle virágra zárt egy-egy kas méhet, mint lóher, repezére, s az így nyert méz és viasz sajátságos színt és ízt. A megromlott mézet és viaszt sem engedni kárba menni, hanem tányérokba szétosztva itt ott tereljük a méhek csoportjának keresésére, s a többi földgömbök mintegy distillálják.

Az erdőiskola egy katlan alakú fentéren, erdő közt van. Jegenye, erdei, fekete, vörösfenyő, bükk, gyertyán és juharfából áll; utakkal fűszelvelve, különböző táblákban, mint egy zárt virágos kert egy néz ki; gondozása költséges ugyan, de a tulajdonos szavai szerint, mégis szépen jövedelmez. Igen szép fiatal sorban ültetett erdőt mutatott, melynek fáit ezen iskolából kerültek ki, nem győzi kielégíteni a megrendelőket. Mesterséges, sorban ültetett erdőt többhelyt láttam a zürichi, aargau és berni cantonokban, ugyszintén erdőalapítást is mag, vagy csemete ültetés által, kapás és kalászos védnövény között.

Jártam néhány árva gyámintézetben, melyekről nemsokára bővebben szólok.

Igen heveszetes, játékon intézet a szegények ápolója, hová az elgyengült szegény öregeket, vagy dologtehetetlen nyomorékokat veszik föl. Ez által eleje van vége a koldulásnak s nem láthatni néha erőteljes munkakerülő naplopókat, minden lépten nyomon borzasztó látványt nyújtó nyomorékokat házról, házra járn, vagy csuszáln, fölhasítják „könyörüljének” kiáltások közt, mint ezt oly gyakran láthatni Erdélyben.

ik Lajos hiszékenysége menthető; mert ő még hitt 1787-ben, és két évvel később oly lázadó fők által lett elnyomva, melyekről eddig senki sem hallott beszélni. Ez oly váratlan, melyre soha még a legnagyobb lángész sem készülhet.

Százados szolgaságnak eredménye az, hogy a fejedelem a nemzetet egyseséktől számot nem kérhet; mert senkinek sincs alkalma magát megismertetni. Ilyen volt Franciaország állapota az 1789-et megelőző pár évben.

Mit tett ekkor Barnave, Thourer, Sieyès, Vergniaud, Guadet, Roland, Danton, Robespierre és még maga Mirabeau is? Mily sötét tehetetlenségben voltak ök elzárva! Ki gyanakodhatott volna rájuk? Ha sötétségükből a hatalom száműzetésbe hurcoltathatta őket, mennyi változás történt volna a forradalom eseményeiben; de tehetetlenségük védte őket, és akadályozta neviket és személyüket a nyilvánosságra jutástól; a kormány pedig kénytelen volt a sötétségben emelkedni látni azokat, kik később öt felforgatók. Semmiségük szülte biztosságukat.

Ez egy soha nem zavart kormány tehetetlenségei közé tartozik; mely nem tudja ellenét felkerekíteni; s bírná bár Herkules buzogányát, nem tudja hova üssön vele.

Másképp van ez oly nemzetnél, melynél a szabadság kifejlődött, a tehetségek ismeretesei, mert kiléptek a tömegből. Ezeket le lehet tartóztatni intő példán, hogy a többiek engedelmisségét azzal növeljék.

Igen sok történetről többre becsülné XVI-ik Lajost, ha kormány közepén és végén vérengző lett volna, és a történelmünkben oly gyakori erőszakos rendszabályokat alkalmazta volna. Fentebb kimutattam az ily erőszakos rendszabályok alkalmazásának nehézségét. Másrészt pedig a XVIII-ik század emberei nem voltak annyira imádói a nyers

A gazdasági intézetek közt feltűnt nekem Muriban a 40 darab szarvasmarha közi, egy bika és négy darab barna tehén roppant nagy dereka miatt. A bika 20 mázsa, az egyik tehén 16, pedig nem tartják csudának, hanem ugyancsak igazák mindeniket minden nap. Az ilyen állat természetesen igába jobb a többinél, mivel nagy testsúlyánál fogva, nagyobb erőt képes kifejteni, de ha hizlalás alá kerül is, éppen ezen nagy testsulya miatt igen előnyös a mézsárszékre. A disznók is roppant hosszuderekuak itt, sehol, s főleg ezen országban, hol a disznó nagyon kevés, ilyen fajt nem láttam, s ha szemem nem bizonyítaná, sohase hittem volna el, hogy kóthetős malacz, két láb hosszú lehessen.

A népoktatás minden vidéken előrehaladt, s mint főlebb említém, a taneszközökkel felszerelt iskolák még az Alpesek sziklabérczein és sötét völgyeiben is bámulással töltik el a magyarembert, ki csak pár füzfavesszőt látott mint taneszközt, vagy tansegédet, a legtöbb helyt még egy egy részeges kántor iskolának nevezett ronda szobájában.

Bármely helységen utazék át az idegen, nem kell kérdezn, hogy hol az iskola: ha nem látja is nagy betűkkel kiírva „Schul Haus“ tartson a legnagyobb és legszebb ház felé, s biztosan eltalálja. S mily gyönyörű látvány, midőn ezen apró, csevegő iskola-hadatot az ember házafelé sietni látja, hátán mindeniknek bőr vagy vászon táská mint a katonának a borju, melyben minden taneszközeit tartja.

Hanem mily ellentét ez a svájci nép a magyar, bocsánat nem az egész néppel, hanem csak a semleges, urhatnám fertálymagnás, egy férfi mint nő osztályaival, az egyik megveti, mindazt a mi hazai; egy ing, mellény, cipő, kötös, könyv nem ér előtte semmit, ha nem Bécsben vagy éppen Párisban látott napvilágot előbb, s be nagy szerenésük, hogy a commune megbukott, már megint tehettek megrendeléseket Párisba; a másik tulbeesült mindazt a mi hazai, csak a Napoleondort és magyar búzáról ismeri el, hogy bizony jobb pénznek és kenyérnek, mint a svájci kavics és roz.

Az iskolában némi egyoldalúságot látunk elömleni a tanításon, minden előre haladottságuk mellett is. Az éneket, vallásos érkölességeit, természetian elemeit szépen tanítják ugyan, de a földrajzban nem igen hatolnak át a bódeni, neuenburgi, geni tón, másfelől meg az Alpokon nem néznek túl, hanem megelégszenek ezek között boldog republicájukkal. A földgömb s Európa térképe nem sok helyt hiányzik ugyan, hanem arról csak azt tanulják meg, hogy hát Cook bizony visszaérhetett oda honnan kiindult, mivel földünk egy szabályos pojnikalmaéhoz hasonlítván, végerül nem löghathatta le lábait a semmiségbe, mint János vitéz; erről pedig meglátják azt, hogy milyen kis darab szürkere mázolt hely az a hol ök laknak, s még azt is megtanulják talán, hogy milyen boldog emberek lakhatnak azon a többi fehérebb helyeken, kik milliókat fizetnek évente egy olyan családnak, mely a vasból nem vasuti sineket gőzmozdonyokat, hidakat, meg gazdasági eszközöket csináltat a gyárakban, hanem békót azon emberek lábára és kezére, kiknek eszközbe jut néha, s másoknak is elmondják, hogy bizony jó volna tán megkérdezn, mire adozunk olyan sokat, nem volna-e jó valamikétt ebből megsporolni, vagy tán éppen úgy tenni, mint azok az Alpesek melletti svájciak? Különben saját orázgukat jól megtanulják s cantonuknak legutólsó helységét is; más népekkel nem sokat törődnek, s a primarschulékban még a közvetlen szomszédországok sem tartják szükségesnek még csak nevet is megtanulni, illetőleg tanítani, sőt egy ily iskolatánító elbámult midőn beszédökben mondottam, hogy a magyarnak egy külön saját, a slavokéval legkevésbé sem rokon nyelve van, s megköszönte, hogy felvilágosítottam miszerint mi magyarok, nem az orosz, hanem saját nemzeti

erőnek, mint mi, kiknek ez egyetlen hitvallásunkká lett.

1786-ban a parlamentet legyőzendő megelégedtek a rendes visszatörölásokkal: száműzésekkel Troyes-ba, és a pecsétes levelekkel; ez volt az ily meghasonlásoknál a régi hagyomány. Dubois bírnok *) a gyakorlat által magát feljogosított hitt cynissmussal jelelte ki ebbeli rendszert. A parlament engedett, mint mindig, mert valóban ki gondolhatta volna, hogy megetté egy nép is áll?

Mindaddig XVI-ik Lajos még saját ura volt, de mihelyt Brienne az ország rendineket összehívását megígérte, a függöny felemelkedett, s a király csak nézője lett azon mozgalomnak, melyet ő indított meg. Átgondolva a dolgokat, látunk kell, hogy csakis akkor lehetett volna erélyt kifejtteni a királynak, midőn legkevésbébbet mutatott, t. i. 1787 és 1788-ban: és ez alkalom többé nem tért vissza.

Különben is mit tehetett a király még 1788-ban? Megrémíteni Franciaországot? A sereg nem engedelmeskedett volna. A parlamentet száműzni? A száműzések gyakoriak voltak, s mit használtak? A nép vezéreit semmisíteni meg? Már mondtam, hogy azok önmagukat sem ismerték.

A véletlen szerint kellett volna suttania gyakran épen saját barátait. Ha vádolják XVI-ik Lajost, hogy nem ontott vért, én könnyen még több védőket találhatok ezért számára.

A tettekhez szükséges eszközök már hiányozni kezdtek. E helyzetben támasza volt szükség, és ezt az ország rendineiben hitte megtalálni, mely azonban csak képzelmű intézmény volt akkor, s már ki ment a szokásból; és ebben akart a fejedelem és a nemzet egymás ellen menhelyet keresni.

*) Dubois (Vilmos) cambray-i érsek, a regensség alatt orleans-i Fülöp kedvence és minisztere volt. A ford.

